АН ЗОХЁОЛШОД, УНШАГШАД УЛАМ НҮХЭСЭГ!

СЭДЬХЭЛЭЙМНАЙ УГЭ СОНОСЫТ

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ съезд бүхэн манай багшанарайшье, мүн бүхы интеллигенциимнай ажабайдалда ушардаг ехэ баяр гэхэдэ алдуугүй заб даа. Түрэлхи хэлээ, мүн ород литература болон хэлэ заадаг багшанар энэ ушарта ехэ һонирхолтойгоор хүлеэдэг, съезд дээрэ хэлэхэ, хөөрэхэ һанамжа дурадхалнуудтайшье байдаг.

Нэн түрүүн мүнөө үе сагай хүдөөгэй ажабайдал тухай томо хэмжээнэй зохёолнууд огто үгы. Барадий Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлго» нэгэ үе тиимэ эрилтэдэ гаарадаг һэн, харин тэрэ роман соо зураглагдаһан үе сагһаа хойшо хүдөөдэмнай хэды ехэ хубилалта болоо гээшэб. Теэдшье роман соонь 1953—54 онуудай, тобшолбол арбаад жэлэй саанахи, саг тухай хэлэгдэнэ. «Байгал» журналда толилогдоһон, үнинэй хүлеэгдэһэн Ц. Жимбиевэй «Талын харгынууд» гэжэ роман мүн лэ уншагдаа. Яһала зүб зарим образ, хүдөөгэй байдалай зурагууд үгтэнхэй. Гэбэшье юрэнхы дээрээ мүнөө сагай уншагшын эрилтэ хангама, гүйсэд һайнаар зохёогдоһон композицитай, хүдөөгэй ажабайдалые гүйсэд дүүрэн харуулһан, хүнүүдэй сэдьхэл гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн ёһотой роман үшөөл болоодуй гэжэ һанандабди.

Тиихэдэ һүүлэй үедэ олоор гараһан повестьнууд, жэшээлхэдэ, Ким Цыденовэй «Бусахал даа хабар» гэжэ повесть яһала һонирхол үүсхээ. Бэлигтэй залуу уран зохёолшо мүнөө үедэ хүдөөдэ багшална, тиимэһээ хүдөөгэй ажабайдал, илангаяа багшанарай ажабайдал, һайн мэдэнэ, тэрээн тухайгаа ехэ уран наринаар бэшэжэ шадана. Гол герой Намжилайнь образ, тэрэнэй һанаа сэдьхэлэй хубилалта, бодолойнь ябаса бидэндэ тон ойлгосотой, гаргаһан алдуу эндүүгүүдынь баһал манда ехэл дутэ, танил шуу. Автор гол геройгоо образ нилээд һонирхолтойгоор зураглаа. Гэбэшье энэ повесть баһал дутуунуудтай. Жэшээлхэдэ, бүхы дээрээ повесть ямаршьеб дүүрэгүй шэнги, композицинь һиирэг һабхишэгээр харагдана. Зарим ушарта автор гол геройдоо, тэрэнэй сэдьхэлэй хубилалта, уйдхар гашуудалда ехэ һуури үгөөд, харин һургуулиин ажабайдал, багшын ажалай орёо таланнуудые харааһаа алдажархина гэһэн һэжэг түрэнэ.

Ким Цыденовэй бэлигтэй хүн байһанда ямаршье һэжэг түрэнэгүйбди. Тэрэнэй «һарата һүниннүүд» гэһэн түрүүшын рассказуудайнь согсолбори ехэтэ магтуулаа һэмнай. Тэрэнэй өөрынь хүдөөдэ, ажабайдалай гүн соо ажаһуугые хараадаа абажа, слашадаа мүнөө үе саг тухай, илангаяа хүдөөгэй интеллигенци тухай, хүдөөгэй коммунистнуудай баатарлиг ажал тухай, буришье томо хэмжээнэй зохёол бэшэхыень хүсэе.

Мүнөөнэй хүдөөгэй ажабайдалда мүн лэ зорюулагдаһан А. Жамбалдоржиевай повесть яһала һонинишье һаа, бэшэлгынгээ маягай талдар дан хүнгэн шэнги. Харин Ц. Галановай «Хүн түрэһэн бэемни» гэһэн повесть тухай манай партийна хэблэл тон зүб бэшээ гэжэ һанаха байнабди. «Байгал» журналда толилогдоһон Баир Шаракшанэйн «Манан дэгдээ» гэжэ повесть нилээд һонирхолтой, зарим тэды мэдэрэлэй, сэдьхэлэй гүнзэгыһудаһа дайрахаар бэшэгдэһэн байбашье, мүнөө сагай хүдөөгэй байдалые авторай һайн мэдэхэгүйһөө дулдыдаһан зарим алдуунууд дайралдана. Нүгөө талаһаа, түс повесть дээрэ дурдагдаһан повестьнуудта орходоо уран һайханайнгаа талаар нураггүй һулаар бэшэгдэнхэй.

Мүнөө сагай темэдэ зорюулагдаһан һүүлэй үеын повестьнууд соо-һоо Барадий Мунгоновой «Сагаан һара» ажабайдалай шухала таланнуудые зүбөөр харуулжа шадаһаараа, этигэмэ, ажабайдалһаа абтаһан геройнуудтайгаараа, уран һайханай бараг дунда хэмжээндэ бэшэгдэһээрээ онсо илгарна.

Ерээдүйн үетэнийе коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлгын тон ехэ удха шанартай байһаниинь арсашагүй. Тиимэһээл дээрэ нарлагдэһэн, ябуул һанамжаяа хэлэһэн зохёолнуудаа энэл талаһаань хаража үзэхэ баатай бологдоно. Теэд архиншалаар, мэхэшэ гохошодоор, һалихай ябадалтанаар дүүрэн, иног дурапһаа боложо тархяа эрьешэһэн, хамаагүй болошоһон геройнуудаар халиһан повестьнууд ерээдүйн үетэндэ ямар нүлөө үзүүлхэнь ойлгосотой.

Мүн адэ номууд соо мүнөө үеын, ёһотой коммунистын, буришье юрэнхыгөөр хэлэхэ болоо һаа, һайшаахаар, тэрэниие һажаһайб гэһэн мэдэрэл түрүүлхээр образууд тон хомор, үнгэрхэдөө үгышье гэхэдэ болоҳо. К. Цыденовэй, А. Жамбалдоржиевай повестьнуудые энэ талаһаа жэшээ болгон дурдая. Харин Ц. Галановай повесть тухай дурдаһанайшье үлүү ааб даа. Тобшолходо, манай буряад литературада һайшаама (положительно) герой тухай асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй зандаал. Энэ шухала асуудал шиидхэлгэдэ гансашье уран зохёолшод бэшэ, мүн литературоведүүд хубитаяа оруулалсаг лэ.

Манай һанахада, үшөөл нэгэ тон шухала асуудал тущаа тусгаар тогтомоор. Энэ юуб гэхэдэ, хэлэн. Ерээдүйн үетэн, коммунизмын үедэ ажаһууха, ажаллаха зон, алишье талаһаа культурна байхань тон шухала бшуу. Эндэ хэлэнэй үүргэ ехэ. Тэрэнэйл түлөө биданэр, хэдэн зуун, мянган багшанар, түрэл буряад хэлээ, агуу-ехэ ород хэлэ заана ха юмбибди. Энэ хэрэгтэмнай сагнашагүй ехэ туһа хүргэдэг ёһотойл ханинарнай уран зохёолшод болоно. Гэхын ажуугаар олохон уран зохёолой, илангаяа манай буряад уран зохёолшодой бэшэһэн номуудай, хэлэн адарга, гашуунһэтэй модон гуали ялхитай харгы шэнги байдаг. Манай ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараевай зохёолнуудые уншаад үзыт. һайхан сүсэгы уужа байһандал мэдэрэл ерэдэг. Тиин үшөөл, үшөөл уужа байха дуран хүрэхэ. Харин мүнөөнэй уран зохёолшодой илангаяа залуу уран зохёолшодой хэлэн уншахада ехэ хүндэ шуу. Инверсигүй мэдүүлэл олохонь бэрхэтэй гээ һаа буруу бишэ.

Эндэ гансашье прозо тухай хэлэнэ бэшэбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ бэшагдэһэн шүлэгүүд соо инверсиин, эллэб орёо ойлгосонуудай олон дээрэһээнь, үхибүүдтэ сээжэлдүүлхэшье дуран хүрэдэггүй. Манай уран зохёолшод уян зөөлэн, нугалбари хэлбэреэр ухаангүй баян түрэл хэлээ һайса шудалха ёһотой. Энэ нангин хэрэгтэ хэдэн зуу мянган үхибүүдые һургажа байһан бидэндэ, багшанарта, энэнь сэгнэшэгүй ехэ туһа үзүүлхэ, олон үедэ мартагдахагүй баясхаланда арадай зүгһөө хүртэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тэрэшэлэн түрэл буряад хэлэн дээрэһээ олонхи зохёолнуудые ород болгоходо, жэнхэни хэлэнэймнай амтанай алдагдашадагынь баһал гэмшэлтэй. Хаа нэгэ ушарта зарим зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ уншахада, гэлыхээр байдаг: тад ондоо удхатай болошодог шуу.

Бидэ һанажа ябаһан зарим һанамжаяа эндэ тобшо тэдыгээр бэшэбэбди. Мүнөөдэр нээгдэхэ ехэ хуралдаан — съезд дээрээ манай сэдьхэлэй энэ үгые уран зохёолшодшье дуулаһай гэжэ хүсөөд, эндэ хэлэһэн зүйлнүүд тушаамнай һонирхолтой, үн гүнзэгы хөөрэлдөөн болохо гэжэ этиган үлээ.

Ч. ДАРИБАЗАРОН,
Чисааныи найман жэлэй һургуулиин түрэлхи хэлэнэй багша.
Т. ШАНГАЕВ,
Новоселенгинскый интернат һургуулиин багша.

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Ч. Цыдендамбаев һүүлэй үедэ хүүгэдтэ зорюулагдаһан «Шипии» гэжэ һонирхолтой ном бэшээ. Манай фотокорреспондент Ф. Сорокин уран зохёолшын дурые эдир уншагшадтаяа хөөрэлдэжэ байхадань буулгаба.

БАЯН УРГАСЫН БАГЛАА

Баян ургасын баглаа гэжэ энэ фото-зурагые дэмы нэрлээгүйбди. Гансал һүүлэй жэлдэ хэблэгдэһэн уран зохёолшодоймнай номуудай зариманиинь эндэ харуулагдана.

ЯБАГАН ШОГ ЗУГААНУУД

ДҮРБЭН НОМ Нэгэ хүүгэдэй уран зохёолшо хуршэ айлдаа ороод сай уужа һууха зуураа нигэжэ һайрхаба:

— Битнай, хуршэ, үнгэрэгшэ жэлдэ дүрбэн ном хэблүүлээб. Харагты энэ,—гээд хармаан соо-һоо нимгэхэнүүд эреэн маряан дэбтэрнүүдые гаргаба. Тиихэдэнь хуршынь эхэнэр ухаа алдажа:

— Сэсэгмаахандам нэгыньшье һаань бэлэглыт даа,— гэжэ гуйба.

Тиихэдэнь үнөөхи уран зохёолшо тэрэ дэбтэрнүүдээ баясаһан басагандань тус бүхэн дээрэнь гараа табяад һарбайгаа бэлэй.

Нэгэ хэды хоноһон хойнонь уран зохёолшо үнөөхи Сэсэгмаа басагантай үйлсэдэ уулзаад:

— Зай, номыем уншаа гүш? Дүрбүүлэйень гү?— гэжэ асууба.

— Дүрбэн ном бэшэл тэдэтнай, ганса ном лэ, зүгөөр зурагуудынь лэ ондо ондоо,—гэһэн харюу дуулдаа һэн. Нэгэ номоо дүрбэн ондоо газарта хэблүүлһэн үнөөхи хүүгэдэймнай уран зохёолшо басаганай голхоролые ойлгоншьегүй саашаа алхалшоо һэн. Яахабши даа, хүүгэдэй номой хоморһоо юуншье болоно ха юм.

ХОЛЫН АЙЛШАН Нэгэ совхозой центрэй ууралаар дулаасуулагдадаг гостиница соо танигдаагүй холын айлшан һара тухай байрлаба. Газаашье ябахань харагдаагүй. Гайхалсаһан зон гостиницын эхэнэрһээ доохонуур:

—Энэмнай юун хүн бэ?—гэжэ асууба.

— Уран зохёолшо.

— Юу бэдэржэ ерээ юм? Городто гэр байра дутаа юм гү?

— Ажабайдалтай танилсахаяа ерээб гэнэ һэн.

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

Алексей БАДАЕВ:

Х У Н

Хүндэлжэ урдашни һүгэдэн,
дуу шамда үргэнэб!
2.
Хүмнай
Хүхэ маяан хүнжэл соо
дэгжэжэ,
Хүл дээрээ бодон, хүгжэжэ,
Ан гүрөөлтэйшье һаа, хоо-һон,
Арьгар уула,
Далай, нуурта-йшье һаа, хоо-һон,
Орон нютагаа,
Отогоо түхеэрһэндэл,
Түхеэржэ эхилбэ.
Эхин түрүүн
Эрмэгтэй шулуугаар
Эрнтые дархалжа,
Ан гүрөөл барижа,
Амидардаг болобо.
Үндэһэ, жэмэс суглуулжа,
Үл залгадаг болобо.
Газарай хүрьһэ һуулижа,
Гайхамшаг баялигыень эдлэбэ.
Хабсагай, шулуу түнхижэ,
Хирпиисэ, түмэр үлхэжэ,
Томо ордон, гэрнүүдые
Тэндэ эндэ жэрылгэбэ.
Элһэн губиие,
Эззэгүй талые,
Эхигүй тайгые,
Эдлэжэ һураба.
Губида сэсэрлиг нэдхуулба,
Тайгада хотонуудые яларуулба,
Талада таряа долгилуулба,
Далайда онгосонуудые
тамаруулба.
Зайн галай утаһаар,
Замай булад рельсээр,
Одон спутнигуудаар
Орёобо бүмбэрсэг дэлхэйгээ.
Тиигэжэ замбуулинай нюуса
Таажа эхилбэ.
Атомай хүсые
Амгалан ажалда хүллэбэ.
Тиигэжэ Хүн
Мянга, миллион жэлдэ
Тогтолгүй дээдын болбосоролдо
дүүлижэ,
Танигдахагүйгөөр дэлхэйн
нюрууе
Тад ондоо болгобо.
3.
Хүдэлмэришэ Хүн!
Хүсэтэйшье, бэрхэлши.
Эрхэ сүлөөгөө эдлэхэлши.
Богоолой гэнжэеэ эбдэхэлши.
Бодожо нюргаяа
тэниилгэхэлши.
Урдашни совет Хүнэй жэшээ,
Ургалта хүгжэлтын жэшээ.
Шамгүйгөөр губи
Хоо-һон зандаа үлэхэ һэн.
Шамгүйгөөр хүйтэн
Дэлхэйе мүльһөөр хуяглаха
нэн.
Шамгүйгөөр манда
Нэранай гэрэл дуталдаха һэн.
Юундэб гэхэдэ,
Ши баранһаа ухаатай сэсэншн.
Хүн, шамда дурлангүй яахабиб
даа,
Газарай омог хүбүүн,
Дуратайб шамдаа!
Хэрбээ бадма сэсэгэй арюун
Сэдьхэлдэш һаань,
Хэрбээ сахилгаан гэрэл
Гүн харасадэш һаань,
Хэрбээ налхи шуурганай эршэ
Балсандаш һаань,
Хүн түрэлтэнэй ерээдүй
Бэгтанхайл досоошни,
Хүн, шамда дурлангүй яахабиб
даа,
Газарай омог хүбүүн,
Дуратайб шамдаа!
Хэрэг, ажалш харагдажа байна,
Нэрэ обогш мүнхэлэгдэжэ
байна,
Түхэл шарайш гэрэлтэжэ
байна,
Хүсэл бодолш хүсэлдэжэ
байна.
Хүсэлш—зүүдэншье бэшэ,
үльгэршье бэшэ,
Хүсэлш—мүлжэгшэ ангиин
үхэл,
Хүсэлш—хүн түрэлтэнэй
Хэтын жэргал —
Коммунизм!
Хүн, эльбэ шэдитэйеш мэдэнэб,
Хүндэлжэ урдашни һүгэдэн,
дуу шамда үргэнэб!

Түрүүшын ном тухай

«ЭЛДИН ТУРААСГАЙДА»

...атурада шэнэ шэ... бии боложол бай... гүй аргагүй. Гу... н тэдэнэй нэгэ... айгал» журналай ...эй хоёрдохи но... ан зохёолшын түр... сть толилогдон... Буряадай номой ...зуудайнь «Элдин ...гэжэ нэрэтэй сог... гаргаба. Тэрээн ... рассказууд баг...

...ынь рассказ «Эл... да» гэжэ нэрэтэй. ...ин лэ нэрлэгдээ... ...хаар юм. Тэрээн ...луу уран зохёол... байдалтай танил... зонтой дутэ хол... тула хүдөө ню... на. Энэ ушар гүн ...аал? Залуу уран ...үүшынгээ расска... ...э, уран зохёолой ...а гарахаяа эрмэл... авторайнь хуби ...ирхуу бэшэ юм ... Даржаин хүдөө... бшуу.

Гушабал Даржаинай рассказуудэ тематикынгаа талаар ондо ондоошье һаа, мүнөө үеын залуушуулай миин лэ юрын ажабайдал, тэдэнэй эрмэлэлгэ, оролдолго харуулдагаараа нэгэдэнэ, өөр хоорондоо холбогдоно.

Гушабал Даржаин залуушуулай образуудые (Цэрэнэй, Цэрэн-Дулмын, Тэхэ Мэргэновичэй, Долгорой) илангаяа шадамараар зураглана. Цэрэнэй, Цэрэн-Дулмын үндэр арюун сэдьхэл, абари зан уншагшын дура, һайшаал аргагүй эзэлнэд. Тэхэ Мэргэнович, Гутаб гэхэ мэтэ мэхэтэй, худал үгэтэй хүнүүдые балшыса харуулна. Һайшаалтай геройнуудынь буруу абари зантайшуулһаа өөрын онсо хэлээр, хэрэгээр, һанал бодоолоор өөрсөөр илгарна. Залуу авторай хэлэн, хэрэглэнэн бэшэлгынь маяг зөөлэн, зохид гэхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье энээхэн согсолбори дутагдалнуудгүй гэхын аргагүй. Залуушуулай түрүүшынь зохёолнууд соо ушаралдадаг алдуу дутуунууд эндэшье эли харагдана. Юуб гэхэдэ, Гушабал Даржаинда уран зохёолшын түгэс шадабари, онсо өөрын маяг үшөөл үгы байна. Жэшээлхэдэ, «Өөрын хуби заяан» гэжэ рассказынь композицинингээ талаар унжагай, һонирхолгүй юм. Үйлынь хүгжэлтэ һула, үнэншэмөөр бэшэ. «Минии ёдон» гэжэ рассказынь мүн баһа һулаар зохёогдонхой, уншагшын һанаа бодол дайранагүй.

Теэд иимэшье дутагдалнуудтай һаа, залуу уран зохёолшо Гушабал Даржаинай «Элдин Тураасгайда» гэжэ номынь тэрэнэй түрүүшын алхам, саашадаа һай һайн зохёолнуудые бэшэхэ шадабариинь гэршэ гээд һанагдана.

М. МАДАЕВ,
БКНИИ-гэй аспирант.

ЭРХЫ ЁҺОНОЙ ШАРЖ

...СТЕПАНОВТА
...лита хөөрхэн
гулабхаанар
...бэр шэнги дэгдээ гү?
...хы мэдэдэггүй гэгдээ
...ай Михаил Степанов
... жанр
...ороһоо хиидхүүлнэл,
...сэр хүбүүеымнай
...ороноор ниидхүүлнэл.

Н. ДАМДИНОВТА
Наигин заншалай
Намаалма угалзаар бүтээһэн
«Нара буляалдаан»—гэжэ
Шүлэгтөө мордоод,
Николай Дамдинов
Һэмжэн үүлэнэй
Һэер сүмэ гүйлгэбэ.
Сахилгаагаар ташуур хээд,
Сагаан үүлэ тохомлоод,
Космос уруу табилуулба,
Холбоо үгэнүүдээ таталуулба.

Д. БАТАЖАБАЙДА
Олон дабхар ботинууд дээрэ
Одбоевич дабшалаал:
Хэблэлэй жаран хуудаһан дээрэ
Хэдэн жэлдэ ажаллаал.
Жалма, Аламжатай
түгэншэлжэ,
Жаргал тухай туужалаал.
Одоол мүнөө түгэсхэжэ,
Олбог болгоод хужарлаал.

УНШАГШАДАА УРМАШУУЛЫТ

Би ҮХИБҮҮН ЯБАХАҺАА түрэл литературяяа уншажа үдэһэн намтартайб. Уян буряад хэлэнэй үгүүлэл эхымни һүнтэй адли шахуу ухаан бодолдом орожо, мүнөө хүрэтэр сэдьхэлэйм шэмэг, сээжым баяр болон ябадаг. Х. Намсараевай «Үншэн хүбүүн» гэжэ рассказ уншаад, сэдьхэлээ хүдэлгэһэндөө унтангүй хоноо бэлэйб. Мүнөөшье түрэл буряад литературынгаа шэнэ зохёол бүхэнние толгой тоолон абажа, анхаралтайгаар уншадагби. Буряадай гигант гэжэ суурхаһан Ленинэй орденто локомотив-вагон зһаһабариддаг заводто суглаа хүдэлдэг олон тоото буряад залуу үетэмни мүн лэ түрэл хэлэн дээрээ зохёол уншадаг, литературынгаа хүгжэлтөөр угаа һонирходог. Ород нүхэдэй мүн лэ буряад литератураар һонирходог, оршуулагдаһан зохёолнуудые уншадаг.

Нэгэтэ намтай суглаа хүдэлдэг ород нүхэр мастер Ермолаев нигэжэ асуубал даа: «Би ганай буряад литература уншадагби, теэд бидэнэр тухай, хүдэлмэришэн анги, ажал хэрэг, һанаа бодол, хүсэл эрмэлэл тухаймнай бэшэгдэһэн нэгэшье ном уншаагүйбди. Буряад уран зохёолшод маанад тухай бэшэнэгүй гээшэ гү, али бэшэһэншье һаань, оршуулнагүй гээшэ гү? «Энээндэнь юун гэжэ харюусалтайб? Огто бэшэнэгүй гэхын аргагүй ааб даа. Шүлэг, рассказ гэхэ мэтэ яһала бии гээшэ бээ. Мүн манай Ч. Цыдендамбаевай «Соном Гармаев» гэжэ поэмэшье дурдахада яанаб. Теэд энэ поэмэмнай аяар арбаад жэлэй саана бэшэгдэнхэй бшуу. Тиихэдэ А. Жамбалдоржиевай, В. Штеренбергын повестьнууд энэ талаар дурдагдадаг һааб даа. Сэхынь хэлэхэдэ, эдэшье зохёолнууд маанадай, хүдэлмэришэдэй, өөһэд тухайгаа уншахаяа һанаһан зохёолнуудай эрилтэдэ харюусахагүй байна. Юуб гэхэдэ, тэдээн соо хүдэлмэришэдэй ажабайдал халирхай мүлшэхэнөөр, дээхэнүүр үгтэнхэй, хүсэл бодолнайшье баһал нанаһанда хүрэхөөр харуулагданагүй. Гадна эдэ повестьнууд уран һайханайнгаашье талаар гүйсэд һайнуудбэшэ. Эдэ зохёолнууд тушаа болохоёо байгаа съезд дээрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэхэ, ёһотой сэгнэлтыень үгэхэ бээ гэжэ найдагдана.

Тиинээ тиитэрээ манай уран зохёолшод хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй алдарта зам, ерээдүйнь халаан тухай юундэ зохёол бэшэнэгүй гээшэб гэһэн хэзээ заяанһаа дабтагдадаг асуудалнай мүнөөшье тон шухала зандаа байна гэһэн тобшолол хэе. Энээн тушаа мүн лэ уран зохёолшодой үмэнэ эрилтэ съезд дээрэ табигдаха бээ гэжэ этигэнэбди. Тиин хүдэлмэришэн анги тухай шэнэ зохёолнуудай бии болохыень тэсэжэ ядан хүлеэхэ, бии болохошье гэжэ этигэхэбди. Тиимэ зохёолнуудай хэблэгдэхэдэ, бидэнэр, хүдэлмэришэд, удаан болонгүй һанамжайа хэлэхэ, үнгэрхэдөө уншагшадайшье конференци эмхидхэхэ байхабди. Хүдэлмэришэн анги тухайл бэшыт, уншагшадаа урмашуулыт гэжэ уран зохёолшодтоо хандаха зуураа, маанадта айлшалыт, ажабайдал, ажалтаймнай танилсыт гэхэ байнаб. Жэшээлхэдэ, манай шэрэм шудхалгын коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн цехые абажа харыт. Хэды һайхан сэдьхэлтэй, урагшаа эрмэлзэһэн, коммунис бодолоор нэбтэрэнхэй хүнүүд ажаллана-наб, хэды олон абари зангууд, хуби заяанууд бэ! Харин манай асари ехэ ЛВРЗ-дэ хэды олон иимэ цехүүд бии гээшэб! Тэдэ цехүүдэй хүнхинэлдэн байһан хүгжэм бүхы бээрээ мэдэрэн, тэрэнэй ямар нэгэн тон хэрэгтэй хубинь болог гэжэ һанахаһаа золтой юун бииб?! Баяхана «Буряад үнэн» газетэдэ залуу, бэлигтэй поэт, манай заводой электромонтёр Даша Дамбаевай «ЛВРЗ-һээ шүлэгүүд» гэ...

УРМАШУУЛЫТ

дээрэ табигдаха бээ гэжэ этигэнэбди. Тиин хүдэлмэришэн анги тухай шэнэ зохёолнуудай бии болохыень тэсэжэ ядан хүлеэхэ, бии болохошье гэжэ этигэхэбди. Тиимэ зохёолнуудай хэблэгдэхэдэ, бидэнэр, хүдэлмэришэд, удаан болонгүй һанамжайа хэлэхэ, үнгэрхэдөө уншагшадайшье конференци эмхидхэхэ байхабди. Хүдэлмэришэн анги тухайл бэшыт, уншагшадаа урмашуулыт гэжэ уран зохёолшодтоо хандаха зуураа, маанадта айлшалыт, ажабайдал, ажалтаймнай танилсыт гэхэ байнаб. Жэшээлхэдэ, манай шэрэм шудхалгын коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн цехые абажа харыт. Хэды һайхан сэдьхэлтэй, урагшаа эрмэлзэһэн, коммунис бодолоор нэбтэрэнхэй хүнүүд ажаллана-наб, хэды олон абари зангууд, хуби заяанууд бэ! Харин манай асари ехэ ЛВРЗ-дэ хэды олон иимэ цехүүд бии гээшэб! Тэдэ цехүүдэй хүнхинэлдэн байһан хүгжэм бүхы бээрээ мэдэрэн, тэрэнэй ямар нэгэн тон хэрэгтэй хубинь болог гэжэ һанахаһаа золтой юун бииб?! Баяхана «Буряад үнэн» газетэдэ залуу, бэлигтэй поэт, манай заводой электромонтёр Даша Дамбаевай «ЛВРЗ-һээ шүлэгүүд» гэ...

һэн цикл уншаад, ехэл һонирхооб:

Хүдэлмэришэн, шинии сэдьхэл,
булаг мэтэ, һайхан.
Хүдэлмэришэн, шамай хэзээш
дурдан, маттан байхаб.
Хүдэлмэришэн, шинии соло,
огторгойдол, үндэр.
Хүдэлмэришэн, шинии завод—
шэнэ дүнэйм ендэр!

Эдэ мүрнүүдые үнэхөөрөөл тэрэ цехэй хүгжэм бүхы зүрхөөрөө шагнаһан, хүдэлмэришэн хүнэй булаг мэтэ гүн сэдьхэлэй һайханние һайн мэдэнэн хүнэй бэшэһэндэ этигэнгүй байхын аргагүй. Һүүлдэнь манай заводые олон лэ уран зохёолшод, шүлэгшэд шэнэ дүнэйчгаа ендэр, ёһотой ендэр болгоһой гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэе. Манай хүгжэнги промышленностьтай Буряад ороной олонмянган хүдэлмэришэд энэ хүндэдэ хүртэхөөр болоһониинь дамжаггүй.

К. ЖАМЬЯНОВ,
ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй хэбшэн.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1965 оной январиин 7.

ҮХИБҮҮНЭЙ АМИ НАҺАН АБАРАГДАА

Владимир БУРАКОВСКИЙ зүрхэндэ операци хэнэ

...«Хүүгэдэй ами абардаг, түрэлхидтэнь найдабари, зол баяр олгодог ажалайтнай урагшатайгаар, амжалтатайгаар» бүтэхые хүсэнэбди. Манай Тамара, мүн бидэшье баяртай хүхюун байнабди»—гэжэ хирург Владимир Бураковскида Свердловск хотын нэгэ айлайхи бэшэнэ.

Хэдэн жэлэй үеэр Тамара зүрхэнэй порок үбшэнтэй гэжэ элирээ һэн. Тэрэ басаган ташарайгүй һула, уур сухалтай, түргэн эсэдэг, зүрхэмни ехээр үбдэнэ гэдэг байһан юм. Түрэлхидынь элдэб мэргэжэлтэдтэ басагаяа үзүүлдэг, теэд тэдэнь гараа дэлгээхэнээ бэшэ туһа хүргэдэггүй байгаа. Москва, СССР-эй Медицинскэ эрдэмэй академиин зүрхэ-һудаһанай хирургиин институдта абаашаха гансал найдабари үлөөд байба. Эндэл Владимир Бураковский басаганай ами абарһан юм.

Надя А. Чимкент хотоһоо тон баяртайгаар бэшэнэ: «Владимир Иванович, манай врачнууд намайе шалгажа үзөөд, хуу һайн гээ. Би гүйдэг болонхойб, нараһаа нарада улам хурдаар гүйдэг болоһоноо ажаглажа байнаб».

Гэбэшье хоёр жэлэй саана Надя элүүр энхэ хүн болохоб гэжэ оройдоошье этигэхээр бэшэ һэн. Надиин зүрхэнэй клапанууд гэмтэһэн гэжэ элирһэн байгаа. Хирург зүрхэнэйнь клапаниие абажа хаяад, тэрэнэйнь орондо хэмэл клапан оёжорхиһон юм.

Бэшэгүүд ехэ олон даа. Эдэнь булта медицинскэ эрдэмэй доктор Владимир Бураковскида—институдай таһагые даагшын адресаар ерэһэн байдаг.

...Би Бураковскитай танил болоһоор табан жэлэйб. Тэрээнэй сагынь хаанашье хүрэдэггүй агша. Эрдэмтын ажалай нэгэ үдэрые абаад үзэсбди.

...Үглөөнэй 8 час. Владимир Ивановичай нимэ эртэ клиникэдээ ерэхые санитаркануу, сестрануу, дежурна врачнууд гайхахаяа болинхой юм.

Халаадаа, сагаан оройбшо малгайгаа үмдэжэ байха һамбаандаа намтай хэды үгэ андалдаба. Налгай зантайдаал иигэжэ байна гэжэ мэдээб. Тэрэ үедөө ехэл бодолгото боложо байгаа ёһотой.

Түрэлхиин зүрхэнэй порогтойшуулай таһалга. Нааданхайнууд гуримгүйгөөр дэлгэгдэнхэй, столово соонь үглөөнэй эдеэн стол дээгүүр табяатай, үнгэ зүһын сэсэгүүд олон. Үхибүүд больницада байнабди гэжэ мэдэхэ ёһогүй. Хахад час болоод тэдэнь һэрижэ, шаг шууяан болохоёо байна даа.

«Коля Н. ямар байнаб?» гэжэ Владимир Иванович дежурна врачһаа нэн түрүүн асууба. Коля үсэгэлдэр хүндэ операцида ороод гараһан байгаа.

Ами наһанай түлөө тэмсэл гансал операци хэлгээр дүүрэдэг бэшэ бшуу. Тиимэһээ Владимир Иванович үни удаан гэртээ харидаггүй. «Хамаг юумэн зүбөөр хэгдээ гээшэ гү, үбшэнэй һүжэрхэгүйи тула бүхы хэмжээнүүд абтаа гээшэ гү?» гэжэ өөрөө өөрһөө дахин дахин асуудаг байжа магад. Нэгэнтэ бэшэ һүни дунда хонходоод, үбшэнтэн тухай асуудаг, заримдаа клиникэдээ бусажа ерээд, нүхэдтөө туһалдаг.

«Зүрхэ оёхо һаахар һэдэлгэ гаргаһан хүн нүхэдэйнгөө урда хүндэгүй болохо даа» гэжэ немец хирург Бильрот 1887 ондо бэшэһэн юм. Харин мүнөө ганса манай орондо хэдэн арбаад хирургнууд зүрхэндэ операци хэдэг болонхой. Зүрхэндэ хэгдэдэг операцинуудай эгээ орёо бэрхэтэйнь—түрэлхиин порок усадхалга гэхэдэ болохо байна. Хорин хүннөө бүридэһэн бүхэли бригада нимэ операцида хабаадалсадаг. Эндэ инженершье, анестозиологшье, кардиологшье, мүн бусад мэргэжэлтэд байлсадаг.

Бураковскиин мүнөөдэр хэхэ операциньь шухаг дайралдадаг—зүрхэнэй толгын клапанай дутагдал, гэмтэлые зайсуулха операци байба. Нимэ үбшэндэ нэрбэгдэһэн хүндэ операци хэхэһээ урид хэдэн жэлдэ элдэб амитадые аргалжа туршаһан байха.

Мүнөө хирург үхибүүн дээрэ тонгойжо байба. Хирургнуудай хүдэлхые нэгэ бэшэ хараһан байхаб. Теэд хүнэй ами наһанай түлөө тэмсэлэй түлэг дунда нимэ түбшэн тэнюун байхыень энэнэй урда тээ хаанашье хараа, үзөөгүйб.

Бүхы бригадань нарин механизм шэнгеэр хүдэлнэ. Нэгэшье үлүү хүдэлсэ, нэгэшье үлүү үгэ байхагүй.

«АПК хүдэлгэгты» гэһэн захиралта дуулдаба. Шуһанай урасхалые дууряаһан аппарат хүдэлжэ, зүрхэнһөө газаа тээгүүр шуһа бүлэжэ эхилхэнь. Зүрхэнэй хүдэлхээ болёод байһан һамбаанда гэмтэлыень усадхажа, зүрхэнэй хүндэгдэһэн газарые оёжо, үдэжэ үрдихэ хэрэгтэй.

Хүнэй шуһанай урасхалые дууряан хүдэлдэг оньһон аппарат хэрэглэжэ, манай орон дотор хоёр мянга гаран операци хэгдэһэн байна. Тэдэнэй табан зуугаадынь зүрхэ-һудаһанай хирургиин институдта хэгдээ. Владимир Иванович хэдэн зуугаад үхибүүдэй ами наһа абарһан байна. Мүнөө тэрэ бүлэг эрдэмтэдтэй хамта Ленинскэ шанда зуушалагданхай.

Гипотерми гэхэ гү, али түрэлхиин порок үбшэндэ операци хэхэдээ, хүнэй бэе махабадые искусственна аргаар хүргэхэ асуудалые Бураковский арбаад жэлдэ шэнжэлжэ байна. Энэ хүдэлмэринь Ленинградтахи Кировэй нэрэмжэтэ Сэрэгэй-медицинскэ академиин клиникэдэ эхилһэн юм. 1961 ондо гараһан ехэ ном соо энээн тушаа бэшэгдэһэн байха.

Владимир Иванович хүнэй бэе махабадые 15—10 градус хүрэтэр хүргэхэ арга, «ехэ гипотерминн» арга шудалжа байнхай.

«Амаргүй» ажалаараа сэдьхэлээ хананхай гүт. хайшан гээл нимэ амжалта туйлаабта?» гэжэ Бураковскиһаа асуугаа һэм.

«Би ажалдаа дуратайб.—гэжэ Владимир Иванович хэлэнэ.—Эдэгэһэн үбшэнтэнөө харахадаа хэмгүй ехээр баярладагби. Ами наһаяа зорюулһанай урма бии гэжэ һананаб».

Фридрих САБИТОВ.
(АПН).

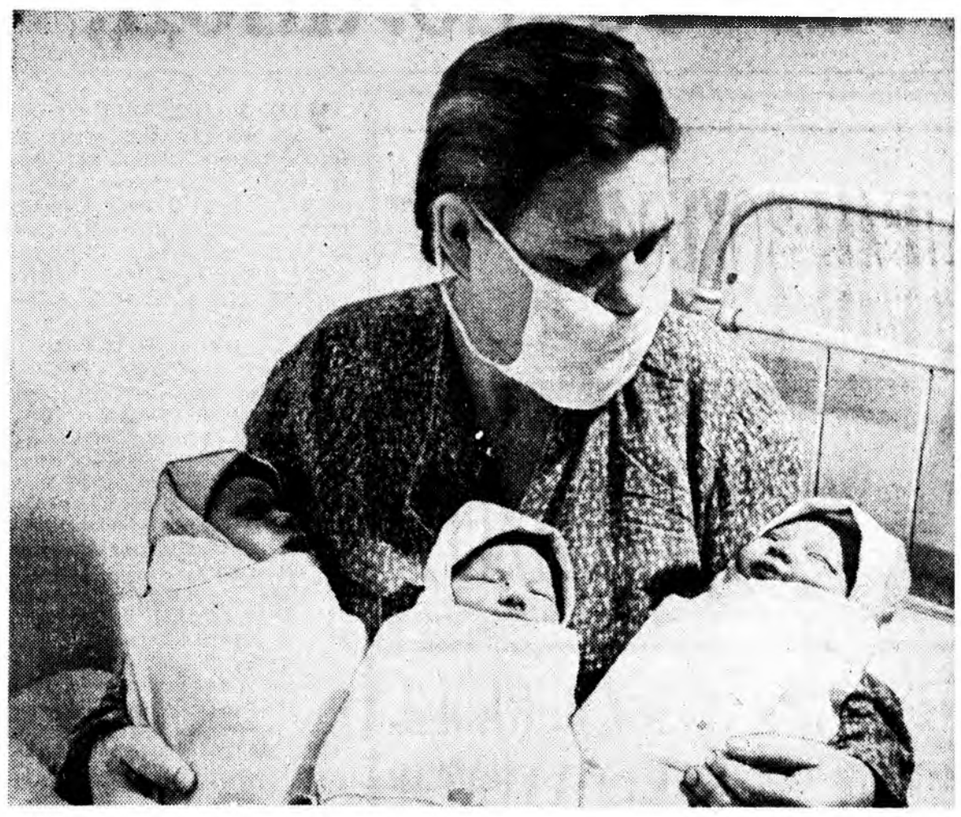

Шэнэ жэлэй эхиндэ совет баян бүлэдэмнай гурбан шэнэ гражданин нэмэбэ. Энэ хадаа байгша оной январиин 3-да болоһон ушар. Тэрэ үдэр Улаан-Удын 1-дэхи нарайлалгын гэртэ мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн Тамара Ивановна Громова эхир гурбан хүбүү түрэжэ, бүлэдөө ехэ баяр асараа.

Гурбан эдэ хүбүүд дээрээ долоон аханар, эгэшэнэртэй. Гушан дүрбэ наһатай Тамара нигэжэ арбан алтан үрэнэрэй эх Эхэ Геройн хүндэтэ нэрэдэ хүрт олобо.

Эхир гурбан хүүгэдые гаргаһа Ивановнагай бэе һайн. Үхиб өөдэргэн, өөрэхэнүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Олон үхибүүдэ мара Громова эхир гурбан хүб һууна.

С. БАЛДУЕВА

ХҮҮГЭДЭЙ ДУРЛАДАГ НОМ

«Хүүгэдэй литература» гэжэ хэблэлэй Ленинградай отделениин хүдэлмэрилэгшэд болон Невэдэхи городой полиграфистнар Байгалай үмэнэхи эдиршүүлдэ шэнэ жэлэйнь амаралтада һайн гэгшын бэлэг бэлэдхэбэ. Дундуур болон аха наһанай һурагшадай хэрэглэдэг географическа жэл бүхэнэй «Глобус» түрүүшынгээ бэлэг болгон эльгээбэ.

Совет элитэ эрдэмтэдэй—географуудай, биологуудай, аяншадай, натуралистнарай бэшэһэн материалнууд соohоо Буряадай хүүгэд өөрынгөө түрэл хизаар, ургамал, амитад ашагта малтамал тухай һони һонин зүйлнүүдые олохо байна. Ю. Маретин, С. Маретина гэгшэдэй Байгалаар, Баргажанаар аяншалһан тухайгаа бэшэһэн һонин очерк «Глобус» соонь бии. Профессор В. Невский ородой гайхамшагта эрдэмтэ Г. Н. Потанин тухай хөөрэһэн байха.

«Глобус» хадаа Хойто зүгэй байгаали болон амитадай аймагтай танилсуулһан, географическа түрүүшын картын түүхын хуудаһануудые толилһон, байгаалиин нюуса тухай домоглоһон байна.

Январиин һүүлээр «Бүгэдые мэдэхээ хүсэнэб» гэһэн хүүгэдтэ зорюулагдаһан научно-уран һайханай альманах—хоёрдохи һонирхолтой номынь Улаан-Удэ эльгээгдэхэнь.

В. КРИВОШЕИН.

УНШАГШАД ТООСОЕ

Аргадын худөөгэй к таагай үбгэд, хүгшэд, сугларжа, «Баргажа газетын худэлмэрилэгш шагнаба. Газетын ред Натаев газетынгээ ан хэблэгдэжэ эхилһэн с хүрэтэр тэрэнэй хүгэ һонирхолтойгоор хөөр

Удаань үгэ хэлэһэн холын түүртэ, отаран тын хэдэн хоногоор абтадаг тухай шүүмж дынгөө һанамжа, дура хэлэһэн байна.

В. ЖИГ

ЖЭРЫНЭЛ, ЖЭРЫНЭЛ ШЭНЭ ГЭРНҮҮД

Улаан-Удэ хотымнай хойто захаар нэмжыһэн халзан сагаан хадын үбэрөөр шэнэ гэрнүүд жэрылдэнэ. Лысогорско гудамжада бодхоогдоһон 6-дахи интернат-һургуулиин шэнэ бэшэн тобойно. 1964 оной һүүлшын нараануудта тэрэ һургуулитай зэргэлэн үшөө нэгэ дүрбэн дабхар байрын тэр бүтэшоо. Энэ хадад 834-дэхи барилгын монтажна поездын хөөрдохи участогай коллективэй түс һургуулиин багшанарта бэлэглэһэн шэнэ жэлэй бэлэг болоно.

Барилгын участогай худэлмэришэд болбосон тухэлтэйгөөр баригдаһан тэрэ гэрые жэлэйнгээ түсэбөө гадуур богонихон болзорго бүтээжэ дүүргээ. Багшанарай 32 бүлэ энэ гэртэ һаяар орохонь. Үнгэрһэн оной декабриин 30-да гүрэнэй комисси шэнэ гэрые «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаан дбаһан байна.

Түсэбөө гадуурхи гэрэй барилга дээрэ Иван Литовскиин даадаг шулуушадай, Мария Зуевагай даадаг зэлуу штуцатурнуудай, Мария Дидовецын, Людмила Братченягай даадаг малярнуудай болон бусадай бригадануу һайнаар худэлдэ.

И. ПЕТРОВ.

США-гай конгресстэ президент Джонсоной эльгээһэн хандалга

ВАШИНГТОН, январиин 5. ТАСС-ай корреспондентнэр В. Вашедченко, В. Копытин иигэжэ дамжуулба:

США-гай президент Линдон Джонсон үсэгэлдэр сенадай ба конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын хамтын заседани дээрэ «ороной байдал тухай хандалга» гэһэн заншалта үгэ хэлээ. Тиихэдээ гадаадын ба дотоодын политикын гол асуудалнуудаар правительствын программые тайлбарилба.

Дэлхэйдэхи мүнөөнэй байдалые шэнжэлхэ зуураа, президент иигэжэ тэмдэглээ: һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо «эб найрамдал сахилгын талаар абажа үзэбэл, хүйтэн дайнай эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн ямаршье үеынхиһөө ехэ алхам хэгдээ, тэрэ тоодо ядерна туршалгануудые хорихо тухай договор баталалга ороно».

Холбоото Штадууд «Советскэ Союзтай амгалан ёһоор үгээ ойлголсохо арга бодэрнэ» гэжэ США-гай президент мэдүүлбэ. Совет ба американ арадууд эб эетэй байхые хэрбээ хүсөө һаа, хэн хэнээ һайн мэдэхэ ёһотой гэжэ Л. Джонсон тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, «Советэй шэнэ ударидагшад эндэхи байдалтай бэеэрээ танилсахын тула Америкэдэ ерээд ошохо аргатай» гэһэн найдабаряа президент элирхэйлэн мэдүүлбэ.

США-гай правительство Советскэ Союзтай, мүн социалис байгууламжата бусад оронуудтай худалдаа наймаагаа «үргэдхэхэ арга боломжо шэнжэлжэ байна» гэжэ бэшэг дотоонь хэлэгдэнэ.

Эб найрамдал сахиха гэһэн США-гай эрмэлзэл тухай хэлэхынгээ хажуугаар, Америкын эрилтэ эрмэлзэлынь «агшажа байгаа туби дэлхэйн бүхы булан тохойнуудта хамаадана» гэжэ президент онсолон тэмдэглэбэ. Тиихэдээ бусад оронуудай хэрэгүүдтэ хамаадаха гэһэн американска политикые үнэндөө номноно.

Америкын Холбоото Штадууд Урда Вьетнамда туһа хүргэжэ үргэлжэлхэ байха гээд Джонсон баталба.

США-гай президент конгресстэ эльгээһэн хандалга соогоо Латиин Америкэ тушаа Холбоото Штадуудай «онсо һонирхолтой, талархалтай» байһан тухай дурдаад, «дэбжэхын лэ тулада нүхэсэхэ» гэһэн программатай зохилдуулан США-гай абаһан уялгые үргэдхэхэ хараа бодод американска правительство баримтална гэбэ.

Атлантиин союзай хэрэгүүд тушаа хэлэхэ зуураа, «хүсэ шадалаа, Америкэтэй нэгэдэл ба харилсаягаа бэхижүүлхыень» Баруун Европодохи ханинараа үряалба.

Джонсон конгресстэ эльгээһэн хандалга соогоо, энэнэй урда тээ олон дахин хэлэһэндээл адляар, Холбоото Штадуудай сэрэгэй хүсые магтаад, правительствые минии толгойлжо байгаа сагта энэ хүсэн улам ургаха байха гэжэ найдуулба.

«Ороной байдал тухай хандалгын» ехэнхи хубинь дотоодын политическэ асуудалнуудта зорюулагданхай. Холбоото Штадууд дотор агуухэ общество гэдэгые байгуулгын шэнжэ байдалые Джонсон юрэнхыгөөр элирхэйлэн хэлээ.

США-гай экономико мүнөө «эгээн ехэ дэбжэлтэ туйлажа байна» гэжэ мэдүүлхэ зуураа, «дан олон американецууд урдынхидаал адли үгытэй ядуу, үшөө юун болохоһоонь айдаг, ажал худэлмэригүй байһаар» гэжэ тэмдэглэбэ.

Үгытэй ядуу, адли эрхэгүй, үзэг бэшэг мэдэхэгүй, ажал худэлмэригүй байдалтай, үбшэн зоболонтой тэмсэхэ юрэнхы зорилгонууд лэ туе хандалга доторнь хараалагдана.

Шэнэ жэлэй түрүүшын забастовко

НЬЮ-ЙОРК. Шэнэ жэл 12 мянга шахуу хүнүүдэй хабаадалгатай ехэ забастовкоор Нью-Йоркдо эхилээ. Шэнэ жэлэй ажалай түрүүшын үдэр социальна туһаламжын асуудал эрхилдэг муниципальна департаментын алба хаагшад забастовко соносхоо. Эдэнэр хотын 25 отделениин тэргэдэ пикедуудые табиһан байна. Эсэргүүсэн бодогшод салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха эрилтэ табиба.

Эсэргүүсэн бодогшодой түлөөлэгшэ телевиденеэр үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлээ: 25 жэлэй турша соо департаментда худэлдэг алба хаагшадай байдал улам муудажа, тэсэхын аргагүй болоо. Нютагай засагаархид федеральна, муниципальна, тэрэшэлэн штадуудай эмхи зургаанудай алба хаагшадай эсэргүүсэн бодохые хориһон хуули хэрэглэхэбди гэжэ занана. Тиимэ хуулиин байбашье, алба хаагшадай эрилтые муниципальна засагаархидай хангаха хүрэтэр забастовкоёо үргэлжэлүүлхэбди гэжэ эсэргүүсэн бодогшодой түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

—⊙—

Нигеридэхи правительственна кризис тушаа

ЛОНДОН, январиин 5. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Лагоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Нигериин президент Азикиве «үргэн түлөөлэлгэтэ национальна правительство» эмхидхэн байгуулхыень премьер-министр Балевада үсэгэлдэр даалгаа. Президентын нимэ шидхэбэри гаргахынь урда тээ ороной политическэ бүлэглэлнүүдэй хоорондо али али талынгаа һанал бодол зүбшэлһэн хэлсээнүүд болоһон байна. Корреспондентын мэдээсэлһээ багсаахада, Нигериин партинуудай хоёр ехэ бүлэглэл—Нигериин национальна союз ба Нэгэдэмэл прогрессивнэ ехэ союз—холимол правительство байгуулха гэһэн бодомжые гол түлөб дэмжэһэн хэбэртэй. Гэбэшье декабриин 30-да федеральна правительство һунгаһан һунгалтын үрэ дүн Нигериин шэнэ правительство байгуулха үедэ үндэһэ болгогдохо гү гэһэн асуудал үшөө эли болоодүй. Энэнь һүүлэй үедэ гол асуудал болоод байнхай. Юундэб гэхэдэ, федеральна һунгалтада бү хабаадагты гэжэ өөрынгөө тала баригшадые Нэгэдэмэл прогрессивнэ ехэ союз гэдэг парти үряалһан юм. Энэ парти һунгалтын үрэ дүные мэдэрхэеэ мүнөө хүрэтэр арсаһаар.

Зэбсэгээ бэлдэн зэһэнэ

ЛОНДОН, январиин 5. (ТАСС). Англиин оборонын министерствын түлөөлэгшын мүнөөдэр мэдүүлһэнэй ёһоор, «хэрбээ шухала болоо һаань, Дурна зүг тээшэ эльгээгдэхэ, юрын зэбсэгээр сохилто хэжэ шадаха бомбардировщигуудай подразделени бэлэн болгогдон зэһэгдэнхэй байна». Эдэ бомбардировщигууд «Дутын Зүүн зүгтэхи, Индиин океандахи аэродромуудые хэрэглэн, 24 часай турша соо байлдаанай газарта абаашагдажа болохо юм гэжэ «Дейли Скетч» газетэ тэмдэглэнэ.

Африкадахи шэнэ гүрэн—Дагомейн Республика 1960 ондо бээ дааниги болоо һэн. Эндэ 2 миллион үлүүтэй хүн ажаһуудаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дагомейн нинслэл хото Порто Ново гэдэг городой үйлсэ.

ТАСС-ай фотохроника.

Колумбиин коммунистнуудай бэшэг

БОГОТО, январиин 5. (ТАСС). Ороной-гоо арад зондо Колумбиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй гүйсэдкомой эльгээһэн, шэнэ жэлэй амаршалгын бэшэг эндэ тунхаглагдаа. Тэрээн доторнь нигэжэ хэлэгдэнэ: «Арад зоной экономическа байдалай үлам муудажа байһан оршон байдалда шэнэ жэлээ эхилбэбди. Худалдаа наймаанай талдаар ашагдадаг уршагта налогһоо уламжалан коммунальна хангалга, арад зоной хэрэглэдэг эд товарай үнэ сэн зүндөө хүндэрнэ. Гадаадын томо монополинуудай зохилолго доро байдаг правительствын шэнэ жэлэй «бэлэг» энэл даа».

«1964 он хадаа эзэрхэг туримхэй ябуулгын хохидолдо ороһон Маркеталий ба бусад областнуудтахи тэряашадай үнэн зүб тэмсэлэй шэнэ дэлбэрэлгын жэл болоо. 1965 он эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй зэргын үргэдэлгын жэл болог лэ! Энэ жэлнай Маркеталиин ба бусад нютагуудай партизануудтай дайшалхы ёһоор һаналаа нэгэдэлгын жэл болог лэ».

Колумбиин компартиин ЦК гэшүүдэйнгээ бата нэгэдэлэй түлөө, революционно бүхы хүсэнүүдэй нягтаар жагсахын түлөө тэмсэхыень коммунистнуудые уряалба.

—✦—

Туримхэйлэн добтолхоор бэлдэнэ

ЗАНЗИБАР, январиин 5. (ТАСС). Португали Танзаниин Нэгэдэмэл Республикын урда хилые зүбшуулан сэрэгүүдээ сугларуулжа байна. Рувумд мүрэнэй нүгөө талада сэрэгэй табан шэнэ бааза тогтоогдоо. Бомбардировщигуудай буужа, нинджэ боломоор талмайнууд баригдажа байнхай. Энээн тухайдань «Драм» журнал январиингаа номер соо мэдээсэбэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1965 оной январиин 7.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: Буряадай уран зохёолшодой V съезддэ зорюулагдаһан түрүү бэшэг «Шадабариин һургуули — ажабайдал» гэжэ нэрлэгдэнхэй. «Хонишоной ажалай халуун хаһа» гэһэн гаршаг доро олон ажахынуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. «Правдын» январиин 5-най номерто толилогдоһон «Гүрэнэй, арад зоной аша туһада» гэһэн редакционно статья.

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАНДА: «Коммунистнууд тухай хоорөөн» гэһэн рубрика доро В. Орловой «Ёһотойл хүн» гэһэн очерк; ТАСС-ай болон АПН-эй корреспондентнуудэй бэшэһэн элдэб корреспонденциуд толилогдоо.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАНДА: Б. Федоровой «Силосно траншей барихада бидэндэ аша туһатай» гэһэн статья. Энэ хуудаһанда уласхоорондын байдалаар дэлхэйн олон оронуудһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд тунхаглагдаба.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: А. П. Смолиной түрэһөөр 70 наһанай ойдо зорюулагдаһан С. Коноваловай корреспонденци, элдэб һонирхолтой информациуд толилогдобо.

ГОЁХОН ДАА ЁЛКОМНА

Хүхэ эреэн хүбэн шарфнуудаар хүүгүгээ боохой, хөөрхэн зохидоор хубсаланхай хүбүүд, басагад зугааталй хүхюутэйгээр хүтэрэлдэн клуб тээшээ һубарилдана.

«Шэнэ жэл, амар мэндэ!» гэһэн уран гоёор бэшэгдэһэн гаршаг аляар холоһоо эли тодоор харагдана. Уужам һаруул залай тэг дунда арбан тээшээ алтарма гэрэлээ сасаруулһан шэмэгтэй һайхан шэнэ жэлэй ёлкомнай хүхэ ногоон огторгойһоо хубэн сагаан саһа бударуулан, хүүгэдэй сэдьхэл худэлгэнэ.

Гэнтэ хаанаһаашьеб даа, барбагар сагаан һаҳалтай Үбгэн-Мороз түрүүлэн бии боложо, саһан басагаяа хүтэлэнхэй гаража ерээд, эндэ байһан зондо баяр хүргэн дохижо, хүрэд даран тооложо, хуушан жэлээ тоосожорхёод, наукын эрдэмтэ нарата дэлхэйда, космическа үеын хүхюун хүүгэдтэ шэнэ жэлэй шэнэ илалтые мүнхэ юрөөл болгон амаршалхатаяа хамта, шэмэртэ ёлкоёо шадал мэдүүлэн зэргэ барижа, зэлэ татан тойрохые баранниень уряална.

Уран гоёор уралан оёһон, олон үндэһэ яһатанай үнгэ бүриин костюмуудые үмдэһэн үхибүүд, багашуул хүтэрэлдэн гоёор хоровод татажа, хүхюун дорюун хүүгэдэй надан клуб соомнай хүүжэ оробо даа.

Эхин классуудайнгаа эдиршүүл соо эгээл бэрхээр эрдэмээ харуулһан 3—4-дэхи «б» һурагшад, багшанарынь зарждинова, Д. Дугаров даадаг классуудай һурагшаяа бэлиг шадабарита даба. Гурбадахи «б» к рагшад Баяр Ринчинов, дынеева гэгшэд клоу басаганай рольнуудые дабаритайгаар гүйсэдх Морозой ролиие 10-дахи сай һурагша Владими нов бүриие һони гүйсэдхэжэ, хамаг зоно Мүн 9-дахи «б» класс Вера Ильина эндэхэг а рые дргагүй гоёор гүйс хэдэ зургаадахи, долоо суд соohоо багшанар жанова, Г. Шойнжуров даадаг классуудай һу тад, казах, эндэхэг бүряад арадуудай хуб уран гоёор угалзату үмдөөд, хатар надда һонирхуулаа. Тиихэдэ багша В. Мункин, ура М. Абламский, ажал Г. Будаев гэгшэд ни һайндэрэй бэлэдхэлэй дэ эдэбхитэйгээр хабаа

Иигэжэ Хоца Намс рэмжэтэ Хэжэнгын дуг лиин һурагшад 1965 жэлые хүхюун баярта han, сэнгэһэн байна.

П. СО

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үхибү дэргэдэ.

Ф. АХМЕТЬЕВЭ

Редактор

Ц. О. С

Шинэй адрес, телефонну

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, за тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретарна отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, проми —48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партий —40-49, идеологический—24-74, советского строите быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 33-30, ции—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати и Министров Бурятской АССР.

Н01515. Зак.